

Ylöjärven kaupungin hyvinvointiohjelma 2025-2036 / Ympäristölautakunnan lausunto

Hyvinvointilautakunta 07.10.2025 § 132

Valmistelija: Hyvinvointipäällikkö Suvi Saarinen

Seloste ja perustelut: Kuntien tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa (Kuntalaki Kuntien vastuulla on edistää asukkaiden hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa (Kuntalaki 410/2015 §1; Sote-järjestämislaki 612/2021 §6).

Ylöjärven kaupungin hyvinvoinnin edistämisen toimissa painotetaan yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja hyvinvointinäkökulman huomioimista päätöksenteossa, jotta asukkaiden arki olisi mahdollisimman sujuvaa.

Hyvinvoinnin edistämiseen liittyvät raportointi- ja suunnitelmavelvoitteet perustuvat lainsäädäntöön. Kuntalain mukaan kuntastrategiassa on huomioitava kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä laadittava kerran valtuustokaudessa laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

Hyvinvointiohjelman (2025-2036) ensimmäinen osa, hyvinvointikertomus on julkaistu keväällä 2025. Kertomus on tietopohjainen kuvaus ylöjärveläisten hyvinvoinnista sekä hyvinvointityön toimenpiteistä ja niiden vaikutuksista menneellä valtuustokaudella, ja toimii suunnitelmatyön tukena. Hyvinvointiohjelman suunnitelmaosa on kaupungin strategian alainen, poikkihallinnollinen asiakirja, joka perustuu hyvinvointikertomuksen tietoihin hyvinvoinnista ja asukkaiden, luottamushenkilöiden sekä asiantuntijoiden näkemyksiin hyvinvoinnin edistämisen toimista. Se tukee päätöksentekoa ja toiminnan suunnittelua määrittelemällä painopisteet, tavoitteet, keinot ja mittarit. Hyvinvointiohjelma yhdistää aiemmat ikäryhmä- ja teemasuunnitelmat yhdeksi kokonaisuudeksi, edistäen yhteistyötä toimialojen välillä ja yhtenäistäen raportointia, korostaen yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä. Poikkihallinnollisessa hyvinvointiohjelmassa kuvataan ensisijaisesti hyvinvointiin vaikuttavia ilmiöitä, tavoitteita ja toimia, jotka edellyttävät yhteistyötä kaupungin sisällä sekä sidosryhmien välillä.

Hyvinvointiohjelma (2025-2036) perustuu aiemmin laaditun hyvinvointikertomuksen ja vuosiraporttien tuomiin havaintoihin, kaupunginhallituksen ja -valtuuston, lautakuntien ja vaikuttamistoimielinten huomioihin sekä eri asiantuntija- ja asukasnäkemyksiin, joita on kerätty esimerkiksi kyselyillä, tarinoilla ja työpajoissa. Ohjelman laatimiseksi on järjestetty Hyvinvointia arkeen -työpajasarja asukkaille, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen yhteistyöryhmien jäsenille, vaikuttamistoimielimille ja hyvinvointilautakunnan ja kasvatus- ja opetuslautakunnan jäsenille, sekä yhden järjestöjen yhteisen työpajan. Lisäksi ohjelmatyön valmistelu sisälsi yhden valtuustoinfon ja valtuustoseminaarin osion. Kokemustieto pohjautuu asukaskyselyihin, joita on toteutettu vuosien 2024-2025 aikana.

Hyvinvointiohjelman painopisteet tukevat hyvinvoinnin edistämisen toimia ja eri-ikäisten ylöjärveläisten hyvinvointia ohjelmakaudella. Painopisteet sisältävät tavoitteet, toimenpide-ehdotukset ja seurannan. Ohjelman painopisteet ovat;

- 1) yhteisöllinen ja tasapainoinen arki, jonka tavoitteena on vahvistaa osallisuutta, ehkäistä yksinäisyyttä ja kaventaa hyvinvointieroja,
- 2) turvallinen ja viihtyisä arkiympäristö, jossa pyritään parantamaan viihtyisyyttä ja turvallisuutta sekä vähentämään eriarvoisuutta.

Painopisteiden alla olevissa toimenpide-ehdotuksissa esitetään niitä ennaltaehkäiseviä toimia, joiden tavoitteena on tukea osallisuutta, edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kaventaa hyvinvointieroja.

Hyvinvoinnin kokemukset ja edistämisen keinot voivat vaihdella ikäryhmittäin ja laisäädäntö velvoittaa laatimaan suunnitelmat lasten ja nuorten sekä ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseksi, ja nämä on huomioitu hyvinvointiohjelmassa ikäryhmäkohtaisina toimenpiteinä ja erityishuomioina. Ylöjärven kaupungin hyvinvointiohjelma (2025-2036) yhdistää nämä aiemmat ikäryhmä- ja teemasuunnitelmat nyt yhdeksi kokonaisuudeksi, edistäen yhteistyötä eri toimijoiden välillä ja yhtenäistäen hyvinvointityön tavoitteita, toimia ja raportointia.

Hyvinvointiohjelma on valmisteltu sähköisen hyvinvointikertomuksen alustalle. Hyvinvointiohjelman toteutusta seurataan vuosittaisilla hyvinvointiraporteilla, Ylöjärveläisten hyvinvoinnin tila-raportilla, ja tavoitteet sekä toimenpiteet konkretisoituvat talousarvioprosessin mukaisesti. Lain edellyttämällä tavalla kerran valtuustokaudessa laaditaan laajempi hyvinvointikertomus ja sen yhteydessä tehdään tarvittavat päivitykset suunnitelmaosioon.

Hyvinvointiohjelma käsitellään syksyllä 2025 hyvinvointilautakunnassa, muissa lautakunnissa, kaupunginhallituksessa ja valtuustossa 1.12.2025. Lautakuntien käsittelyssä toivotaan lausuntoa esitetyistä painopisteistä, tavoitteista, toimista ja seurannasta.

Toimivalta:	Kuntalaki 14 §, 39 §, Hallintosääntö §100,
Lisätietoja päätöksestä:	Hyvinvointipäällikkö Suvi Saarinen 044 481 1471, etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi
Oheismateriaali:	- Hyvinvointiohjelma (2025-2036) luonnos
Esittelijä:	Vapaa-aikajohtaja
Päätösehdotus:	Hyvinvointilautakunta päättää; 1) merkitä yllä olevan selonteosan tiedoksi ja antaa lausuntonsa Hyvinvointiohjelman 2025-2036 painopisteistä, tavoitteista, toimista ja seurannasta, 2) lähettää Hyvinvointiohjelman 2025-2036 luonnoksen lausuttavaksi tekniseen lautakuntaan, kasvatus- ja opetuslautakuntaan ja ympäristölautakuntaan, 3) koota yhteen saamansa lausunnot kokouksessaan 5.11.2025 ja lähettää sen jälkeen Hyvinvointiohjelman 2025-2036 kaupunginhallituksen ja -valtuuston käsiteltäväksi ja 4) tarkastaa tämän pykälän kokouksessa.
Päätös:	Hyväksyttiin keskustelun jälkeen. -----

Valmistelija: kaavoitusarkkitehti Mia Saloranta,
ympäristösuunnittelija Laura Kokko-Salo

Seloste ja perustelut: Hyvinvointilautakunta pyytää ympäristölautakunnan lausuntoa Ylöjärven kaupungin hyvinvointiohjelmasta 2025–2036.

Ylöjärven kaupungin hyvinvointiohjelman tavoitteena on tukea asukkaiden hyvinvointia edistävien toimien toteutusta sekä tarjota tietopohjaa päätöksenteon ja suunnittelun tueksi. Paikallisella tasolla Ylöjärven kaupunkistrategia määrittelee myös hyvinvoinnin edistämisen tärkeimmät painopisteet ja linjaukset. Hyvinvointiohjelma on laadittu samanaikaisesti kaupunkistrategian päivityksen kanssa, ja ohjelma ulottuu strategiasta johdettuna vuosille 2025–2036. Ohjelmaa päivitetään valtuustokausittain lain mukaisesti.

Hyvinvointiohjelma (2025–2036) perustuu aiemmin laaditun hyvinvointikertomuksen ja vuosiraporttien tuomiin havaintoihin, kaupunginhallituksen, kaupunginvaltuuston, lautakuntien ja vaikuttamistoimielinten huomioihin sekä eri asiantuntija- ja asukasnäkemyksiin, joita on kerätty esimerkiksi kyselyillä, tarinoilla ja työpajoissa. Ohjelman laatimiseksi on järjestetty Hyvinvointia arkeen -työpajasarja asukkaille, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen yhteistyöryhmien jäsenille, vaikuttamistoimielimille ja hyvinvointilautakunnan ja kasvatus- ja opetuslautakunnan jäsenille sekä yksi järjestöjen yhteinen työpaja. Lisäksi ohjelmatyön valmistelu sisälsi yhden valtuustoinfon ja valtuustoseminaarin osion. Kokemustieto pohjautuu asukaskyselyihin, joita on toteutettu vuosien 2024–2025 aikana. Lautakuntien lausuntoa pyydetään erityisesti esitetyistä painopisteistä, tavoitteista, toimista ja seurannasta.

Hyvinvoinnin edistämisen painopisteet ohjaavat hyvinvointiohjelman sisältöä ja niille on asetettu tavoitetila ohjelmakaudelle, sekä esitetty toimenpide-ehdotuksia ja määritelty seurantatapa. Painopisteet ovat yhteisöllinen ja tasapainoinen arki sekä turvallinen ja viihtyisä arkiympäristö.

Tasapainoinen ja yhteisöllinen arki perustuu osallisuuden kokemukseen, kasvuun, oppimiseen, harrastuksiin, työhön sekä fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen terveyteen. Sosiaaliset suhteet, mielekäs tekeminen ja terveelliset elämäntavat tukevat myös kokonaisvaltaista hyvinvointia. Arjen hyvinvointia voidaan edistää tarjoamalla saavutettavia peruspalveluja, kuten opetus- ja työllisyyspalveluja ja monipuolisia vapaa-ajanpalveluja, kuten harrastuksia sekä kulttuuri- ja liikunta- ja nuorisotoimintaa. Tiedottaminen terveellisistä elintavoista sekä erilaiset ulkoilu- ja kohtaamispaikat tukevat itsestä huolehtimista. Mielen hyvinvoinnin ja päihdehaittojen ehkäisyn kannalta tärkeää ovat samat tekijät, kuten mielekäs tekeminen, perustarpeista huolehtiminen ja osallisuuden kokemus. Yksi osallisuuden kokemusta vahvistava keino on myös se, että tieto ja palvelut ovat mahdollisimman yhdenvertaisesti asukkaiden saatavilla, myös niiden, jotka eivät valmiiksi käytä kaupungin palveluita.

Tasapainoisen ja yhteisöllisen arjen saavuttamiseksi on tarkoitus järjestää yhteisöllisiä tapahtumia ja tukea paikallisia yhdistyksiä sekä tarjota harrastus-mahdollisuuksia eri ikäryhmille ja yhteisöille. Palveluohjauksen,

kohtaamispaikkatoiminnan ja vertaisuuden toimintojen kehittäminen sekä päihdehaittojen ehkäiseminen kuuluvat tavoitteisiin.

Turvallinen ja viihtyisä arkiympäristö puolestaan koostuu fyysisestä turvallisuudesta, turvallisuuden tunteesta, laadukkaista palveluista ja monipuolisesta ympäristöstä, jotka edistävät myös kokonaisvaltaista hyvinvointia. Luonnossa liikkuminen sekä esteettömät tilat ja toiminnot tukevat fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä yhteisöllisyyttä. Saavutettavat viheralueet ja myös julkinen taide lisäävät ympäristön hyvinvointivaikutuksia ja vahvistavat paikallisidentiteettiä.

Turvallisen ja viihtyisän arkiympäristön tavoitteiden saavuttamiseksi on tarkoitus järjestää kampanjoita ja ympäristökasvatusta sekä kehittää ja ylläpitää viheralueita, puistoja, ulkoilureittejä ja monimuotoista kaupunkiympäristöä tarjoten viihtyisiä ja turvallisia ulkoilumahdollisuuksia. Luonnon monimuotoisuus ja julkisen taiteen merkitys on osa hyvinvoivaa ympäristöä. Kiusaamisen ehkäisemiseksi ja turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi on tarkoitus toteuttaa ennaltaehkäiseviä toimia kouluissa, työpaikoilla ja vapaa-ajan yhteisöissä sekä positiivisen viestinnän keinoin. Kohtaamispaikkojen ylisukupolviseen käyttöön ja tilojen turvallisuuteen ja saavutettavuuteen on tarkoitus luoda mahdollisuuksia sekä tehdä yhteistyötä paikallisten viranomaisten ja järjestöjen sekä muiden toimijoiden kanssa palvelujen saavutettavuuden parantamiseksi.

Hyvinvointiohjelman tavoitteiden toteutusta ja vaikutuksia seurataan kahdesta eri tulokulmasta; hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteiden toteutumista sekä toimien hyvinvointivaikutuksia. Vuosittain laadittava hyvinvointiraportti seuraa ylöjärveläisten hyvinvoinnin tilaa ja sen muutoksia hyvinvointiohjelmassa määrittelemien mittareiden mukaisesti sekä kokemustiedon avulla. Talousarvioprosessissa määritellään yhteiset ja toimialakohtaiset vuositavoitteet hyvinvointiraportin pohjalta ja niiden seuranta tapahtuu toiminnan tunnuslukujen kautta.

Ympäristölautakunta on tutustunut hyvinvointiohjelmiaan 2025– 2036 ja lausuu siitä seuraavaa.

Kaavoituksesta on edustaja mukana kaikissa hyte-ryhmissä. Kaavoitus kiittää hyvinvointipalveluja hyvästä yhteistyöstä, se on todettu näkökulmia avaavaksi ja hyödylliseksi. Kaavoitukselle tärkeät teemat ovat kiitettävästi esillä hyvinvointiohjelmassa, ja ohjelman tavoitteet ovat yhteneviä kaavoituksen tavoitteiden kanssa. Esimerkiksi turvallinen ja viihtyisä arkiympäristö on sekä hyvinvoinnin edistämisen yksi painopiste että kaupunkisuunnittelun tärkeä lähtökohta. Ohjelmassa toimenpiteenä esitetty monipuolisen asuntotarjonnan edistäminen ja asuinalueiden sosiaalisen eriytymisen ehkäiseminen ovat myös kaavoituksessa keskeisiä tavoitteita. Lisäksi merkittävä kaavoitusta ja hyvinvointiohjelmaa yhdistävä teema on laadukkaiden viher- ja ulkoilualueiden sekä luonnon monimuotoisuuden merkitys viihtyisyydelle ja hyvinvoinnille. Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia kaupunkisuunnitteluun on kehitetty yhteistyössä, kun hyvinvointipalvelujen edustus on ollut mukana kaavojen yleisötilaisuuksissa.

Ympäristölautakunta näkee erityisen hyvänä, että hyvinvointisuunnitelmassa on nostettu esiin luonnon monimuotoisuus sekä monimuotoisen elinympäristön ja hyvien ulkoilumahdollisuuksien tärkeys. Luontokato on tällä hetkellä maailmalaajuinen huoli. Samaan aikaan luonnon terveyshyödyt ovat kiistattomia ja niitä tukevat useat tutkimukset. Tutkimukset osoittavat, että luonnossa

oleskelu voi muun muassa lievittää masennusoireita, auttaa palautumaan henkisestä ja fyysisestä rasituksesta ja parantaa unenlaatua, keskittymiskykyä ja yleistä hyvinvointia. Tutkimusten mukaan parhaat terveyshyödyt saadaan monipuolisista ja helposti saavutettavista luontoympäristöistä. Viheralueiden, puistojen sekä ulkoilureittien ja -alueiden kehittämiseksi ja ylläpidolle onkin selkeät terveydelliset perusteet tiivistyvässä kaupunkirakenteessa, sillä ne mahdollistavat luonnossa tapahtuvan fyysisen aktiivisuuden ja lisäävät mielen hyvinvointia.

Myös ympäristön siisteyden ja ympäristökasvatuksen esiin nostaminen nähdään tärkeänä. Aiheesta järjestettävien kampanjoiden vaikutusten seuraamista pidetään hyvänä mittarina.

Lisäksi ympäristölautakunta haluaa tuoda esille, että se tukee osaltaan yhteisöllisyyttä jakamalla vuosittain avustuksia muun muassa yhteisöille ja järjestöille ympäristönhoitoon tähtääviin hankkeisiin ja töihin. Hankkeilla on esimerkiksi parannettu lähiympäristön tai -vesistöjen tilaa. Yhdessä itselle tärkeiden asioiden edistäminen ja luonnon eteen tehty työ lisää paitsi yhteisöllisyyttä myös merkityksellisyyden tunnetta.

Hyvinvointiohjelma on laadittu hyvin toteutetussa laajasti osallistavassa prosessissa, ja tuloksena on monipuolinen selkeä raportti. Ohjelman pohjalta ympäristölautakunnan ja hyvinvointipalvelujen yhteistyötä on hyvä jatkaa.

Toimivalta: Hallintosääntö 121 §

Lisätietoja päätöksestä: kaavoitusarkkitehti Mia Saloranta, 044 481 1312 etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi
ympäristösuunnittelija Laura Kokko-Salo, 040 120 8901,
etunimi.sukunimi@ylojarvi.fi

Liite: Hyvinvointiohjelma 2025–2036

Esittelijä: Kaavoituspäällikkö

Päätösehdotus: Ympäristölautakunta päättää antaa selosteosan mukaisen lausunnon hyvinvointiohjelmasta.

Päätös: